

Hannemyra rote. Fogdö socken.

Åkers härad.

Strängnäs kompani. Nr: 5.

Jag har alltid värderat de gamla indelta gubbarna, även om jag ibland måst taga hårda tag med dem. Som kompanichef gav jag dem alltid förtroendet att tjänstgöra som dagkorpraler, vilket uppskattades och sköttes troget till min belåtenhet. Den yngre officersgenerationen förstod sig icke på gubbarna, vilka de läto gå som vanlig handräckning. Detta sårade dem och resulterade i att de togo avsked tidigare än de behövde. När furir 631 Hjærtner å Strängnäs kompani, vilken jag som kompanichef satte värde på, hade tagit avsked och jag tillfrågade honom om orsaken härtill, svarade han: "Ja, major, se, när man inte uppskattas längre, då är det tid att man avgår."

Emil Montell

Specimen

den
www.schwarz.at[illegible]~~Salmonella bestiae~~

Ernst Moritz Arndt

THE

Decembris Chas

KONTRAKT

emellan Rotehållarne för Roten N:o 631 Hammurva vid Thingnas Kompani af N:o 10 Kongl. Södermanlands Regemente och L. G. Håknelius vid Kötsdiggården Eri om han till Soldat för samma Rote antages: Albert Eriksson

- 1:o) I handpenning betalar Roten genast efter antagandet 100 Kronor;
- 2:o) I lega lemnar Roten 100 Kronor, hvilka till Soldaten utbetalas helt 175 Kronor genast efter antagandet samt återstoden 75 Kronor den 1 Mars 1894
- 3:o) Soldattorpet, med allt af ålder dertill hörande jord, öfverlemnas till Soldaten att tilltrüda å tid som af författningarne bestämmes;
- 4:o) I hemkall lemnar Roten, årligen före Tomæ-dag, i fullkomligt ren och strid säd, 9 1/2 H. L. kubikfot spannmål, bestående af 5 H. L. råg, 4 H. L. korn, 1/2 H. L. hvete samt till utfodring af Soldatens kreatur 680 K. g. centner godt och välbergadt Hö samt 850 K. g. centner Råghalm; lika mest 7534 Rbm.
- 5:o) I vedbrand lemnar Roten årligen 2 st. lass ved, 16 fot långa, 3 fot breda och 2 fot höga, Stubbar och Räs efter utsyning, samt till underhåll af de vid Soldattorpet varande gärdsgårdar Gärdsfång efter behof, varande Soldaten skyldig att sjelf upphugga det utsynade; till hvilkets hemforsling Roten lemnar dragare. All utsyning lemnas för det kommande året;
- 6:o) Soldaten erhåller å Rotens mark, i närheten af Soldattorpet, bete årligen för 1 Ko och 1 Får med Lamm;
- 7:o) 4 st. Qvarnsjutser med enbet lemnas årligen af Roten efter tillsägelse;
- 8:o) Årliga lönen lemnas enligt författningarne, men inberäknas i Rotens här nedan åtagne Sparbanksinsättning;
- 9:o) Erforderliga dragare till torpets skötsel lemnas af Roten, men då Soldaten är kommenderad skall torpet ordentligt skötas af Roten, utan omkostnad för Soldaten;
- 10:o) Roten afsäger sig rättigheten att af Soldaten fordra ersättning för Mötespassevolancen, om den skulle komma att framdeles utgå;
- 11:o) Roten förbinder sig att hvarje år, före den 1 Februari, så länge Soldaten tjänar, till Kompani-Chefen öfverlemna 100 Kronor, för att i Soldatens spär Sparbanksbok insättas och få dessa medel ej af Soldaten före afskedet uttagas;
- 12:o) Skulle Soldaten för vanfrejd eller på annat sätt, genom eget förvållande ur Regimentets rullor afföras, förbehåller sig Roten att af Soldaten utkräfra ersättning för utbetald lega, beräknadt för den tid som brister i uppnådda 25 tjensteår äfvensom att återfå de af Roten i Sparbanken insatte medel.

Hammurva, Torså den 25 september 18 94

Johan Petersson L. G. Håknelius
C. J. Petersson Nilsen Andersson

Med förestående Kontrakt förklarar jag mig till alla delar nöjd och förbinder mig att, emot deruti föreskrifne villkor, tjena som Soldat för ofvannämnde Rote och medgifver jag att min Kompani-Chef af mina löne-medel årligen insätter 14 Kronor i Sparbank, allt i öfverensstämmelse med Kongl. Kungörelsen af den 9 November 1871 och erkänner jag mig, vid uppvisandet för Kompani-Chefen, hafva blifvit underrättad om villkoren för underhållet af de s. k. småpersedlärne och sättet för Kronotunne-lösens utbekommande.

Som ofvan

Eri Albert Eriksson

På en gång närvarande vittnen:

Petersson
J. J. Andersson
Fängelse
J. J. Andersson
Hammurva

Flyttningsskrift.

Jonen Erik Albert Eriksson född den 10 June 1869 (sektionen)
i Hånsö församling af Nyköpings län samt döpt;
h till Fästet kap ledig.

Har haft Skyskedskappor

Läsen } inmanlein

Eger } godkänd

Kristendomskunskap.

Har inom svenska kyrkan begått H. H. matvand och är dertill fortfa-
sande oförhindrad.

Kyrkans medborgerligt förbunden.

Äfflyttat till H. Jakobins församling af Stockholms stad för en man-
hållskrifvingen här till hälsas är

Betyggen Hånsö församling af Nyköpings län den 17 Oktober 1890 (münis)
E. H. Petersson

v. p. l.

Lika till Housf. d. 2. Gården från Jakobins den 27/11 1890.

R. Lagerström.

v. p. l.

Lika till Katarina från H. Län Liff - i förs den 27 Sept. 1894.

Johan Hånsö

Regts part.

Ej återstod 8/11 1889 (münis) - 8/1 90 (münis).

N. Malmqvist

Hugo Lindqvist

Ratsadjutant

Frif Albert Thiermer ^{er}
en god kroppslykke og et uaf-
ghværligt død i krigs-
tjenst antagelig

Den 14 Novemb 1894

G Beckmann
Ry- litan

"Krigarlivet är så härligt".

Förre Indelte soldaten E.A.Hjärtner berättar inför sin 75-årsdag.

Det börjar bli ont om de gamla knektarna. Årtionden ha gått, sedan indelningsverket avskaffades för den mera moderna och ändamålsenliga värnplikten. Men det kan dock alltemellanåt hända, att man träffar på namnen av de gamla "distarna", stamfurirerna, som känna till regementets historia och nära nog allt då levande befäl lika bra som en av oss känner sin egen byxficka. Det är roligt att sitta och prata med dem. De ha mycket att berätta, som vi, den yngre renerationen, annars bara fått läsa om i böcker och tidskrifter.

- Jag inskrevs som soldat för roten N:o 631 Hannemyra i Fogdö på hösten 1894 efter att förut tjänat vid Kunglig Göta Livgarde nära fyra år och dessförinnan fullgjort första årets värnplikt i Livregementets Grenadjärkår på Utnäs löt i maj 1890, berättar f. indelte soldaten 631 Hjärtner vid ett samtal med Strängnäs Tidnings medarbetare. 631 Hjärtner har ju numera lagt bort sitt gamla nummer samtidigt som han för alltid lagt av sig uniformen och heter nu Erik Albert Hjärtner, f.d. möbelsnickare. Han är född den 10 juni 1869 och fyller alltså om lördag 75 år. Möbelsnickeriet var det yrke, som Hjärtner sysslade med den tid han inte låg inne på regementet, men han har nu lagt även det åt sidan.

Vi sitta och prata en eftermiddag, och Hjärtner visar allt, som har att göra med hans tid som militär. Och den är sannerligen inte i kortaste laget. 45 års tjänst har han bakom sig, och betygen visa också, att han väl fullgjort sin tjänst. Många gamla knekttyper passera revy på korten, medan Hjärtner berättar en del om vad han varit med om. År 1919 deltog han i firandet av 200-årsminnet av striden vid Stäket. Det var på den tiden då ryssarna härjade utefter den svenska kusten och bland annat hem-sökte Norrköping, Vikbolandet och den norrländska kusten. Ett annat minne, som jubilaren varit med om att fira är invigningen av monumentet över den indelta arméns och flottans deltagande i byggandet av Göta kanal.

1936 tog Hjärtner avsked ur tjänsten och har sedan dess njutit en välförtjänt vila. I Strängnäs har han stannat hela tiden, trots att han är född i Högberga i Vansö, där fadern var möbelsnickare.

Men nu låta vi Hjärtner berätta ett par bilder ur det gamla krigarliv han så väl känner till.

- Ett regementsmöte var Strängnäs kompani en dag på terrängmarsch i linje, varvid kommenderades halt av kapten Kantzow på en plats, där det var gott om lingon. Löjtnant Grewesmühl hade då en kalfaktor vid namn 621 Hellqvist, som böjde sig ned och tog upp några lingon för att släcka törsten. Löjtnanten sade till honom att låta bli lingonen, men Hellqvist bockade sig åter ned efter några lingon, varvid löjtnanten utbrast: Det var väl också fan, att du inte kan låta bli lingonen!

En svordom lät mycket illa i kapten Kantzows öron, varför han sade till löjtnanten att inte vara så sträng mot sin kalfaktor. Och till Hellqvist sade kaptenen: Sitt ned i mossan Hellqvist och ät lingonen. Det är så uppfriskande! Men försiktigtvis avstod Hellqvist från ytterliggare lingonätning för att inte råka i onåd hos löjtnanten.

- Kompaniet hade en dag en ansträngande fältmarsch, delvis i terräng och under strålande sol. Efter hemkomsten blev det fotbesiktning, varvid löjtnanten upptäckte nageltrång på en soldat Lantz ena stortå. Löjtnanten sade till honom, att genast gå upp till sjukhuset och få det bortopererat, men Lantz, som var både arg och trött, svarade att "det gör jag vilket jag vill eller inte, det är väl i alla fall mina fötter". Men då svarade löjtnanten: "Det är inte dina fötter utan det är kronans. Så länge du exerceerar beväring har du ingen bestämmanderätt över dem".

Ja, så gick det till i den gamla goda tiden, men det var roligt i alla fall, säger Hjärtner. Och går med glatt och ungdomligt sinne att fira sin 75-årsdag.

T.

Strängnäs Tidning 8(?) juni 1944.

Intervju
med f d furir Hjärtner.

Jag träffade häromdagen f d furiren 631 Hjärtner och frågade om han ville berätta något om sina minnen från militärtjänsten. Svaret tvekade jag aldrig över, men att jag skulle bli så vänligt bemött hade jag ej drömt om. Hjärtner bjöd på stående fot hem mig till sin ungarlslya vid Källgatan. Vem sköter hushållet åt Hjärtner? var min första fråga när jag klev in i hans rena och prydliga enrumslägenhet. -Det gör jag själv. -Men städningen då. -Den sköter jag också själv. - Själv? frågar jag något förvånad och tillägger ofint nog: Men här är ju så rent och snyggt, som om en kvinna pysslade om hemmet. - Ja, ordning och reda har jag fått lära mig vid regementet om jag inte kunde det förut. -Jag ser det, sa jag, och förvånade mig över denne 77-åring, med vilken jag satt och pratade som med en jämnårig. Maken till vitalitet och sprudlande livsglädje får man leta efter.

Utan att jag behöver fråga berättar han villigt om sin militära bana och om många lustiga episoder från regementsmötena på Malma hed.

-Jag inskrevs som soldat för roten 631 Hannemyra i Fogdö på hösten 1894 efter att förut ha tjänat vid Kungl. Göta Livgarde nära fyra år och dessförinnan fullgjort första årets värnplikt vid Livregementets Grenadjärer på Utnäs Löt i maj 1890. År 1895 ryckte jag in på Malma hed till mitt rekrytmöte tillsammans med 10 stycken fördettingar. Vi voro tillsammans i en avdelning under befäl av den hurtige och spänstige och framförallt avhållne löjtnant von Celsing. Exercisen gick med liv och lust och rappa tag, vilket vi samtliga gillade och voro vana vid från gardesregementet. Men säg oss en fröjd som varar beständigt. Jag stannade kvar som instruktör för de värnpliktiga på 5. kompaniet mot ersättning från soldat 671 Wad, därför att han hade åkerirörelse i Västerås, som tarvade tillsyn. Jag var nu så att säga hemma. Kapten Kantzow, min ordinarie kompanichef, som var religiös, förde befälet lugnt och allvarligt. Så förflöt den sommaren utan några nämnvärda upplevelser intill regementsmötet då indelta stammen i sin helhet samt andra årets beväring infunno sig för 22 dagars regementsmöte. Det var en samling värd att se, från den 22-årige ynglingen till den nära 50-åriga soldaten, vilken oftast bar helskäg, som nära nog räckte till livremmen. En fördel för dessa skäggiga veteraner var att de kunde ställa upp utan den besvärliga spännhalsduken, då skägget dolde öppningen framtill i kragen.

Nu var det liv och rörelse på heden av exercerande kompanier dagen i ända. Ibland övades bevakning under vila, vilket gillades högt och rent av manskapet i synnerhet som det under de första åren av min tjänst togs med den mest flegmatiska ro. Några dubbelposter sattes ut i ett skogsbryn och en mottagningspost varefter resten av kompaniet fick ligga c:a 30-40 meter bakom, där tiden fördrevs med att kasta grankott på varandra eller berätta historier".

Hjärtner berättar många historier. Här kan endast medtagas någon.

"På Närkemanövern år 1895, en mulen dag, marscherade vi genom en milslång skog. Soldaten 638 Nyström gav sig till att härma vindspolen, en fågel som brukar

skrika för regn. Löjtnant Zethelius, ehuru gammal jägare i det civila livet, lät lura sig och sade: "Tvi tusan djävlar, ni ska få se att vi får regn innan kvällen. Jag hör vindspolen". Då var det fröjd i kompaniet. Vi gjorde halt därefter i en gles timmer-skog, där även dåvarande Livregementet till fot marscherade fram och gjorde halt med bataljonerna i dubbelkolonn. Det var en vacker tavla, som jag kan se för min inre blick än i dag. Långa välväxta karlar, som med sina vita kragar och vita be-läggningssnören och strama hållning smälte väl samman med de majestätiska furorna. Men vi sörmlänningar tyckte nog att inte vi heller gingo av för hackor."

Att Hjærtner följer med sin tid visar flera böcker fulla med tidningsurklipp, mest humoristiska inslag.

H.E.

Rätt många soldater arrenderade ut sina soldattorp eller torpets mark, företrädesvis till sin rotebonde. Anledningen därtill varierar. Det vanligaste var att soldaten inte hann med torpet på grund av att hans yrkeskunskaper togs i anspråk i allt för stor utsträckning. Och Yrkeskunskaper av olika slag hade de flesta soldaterna, även om de inte alltid tog soldatens hela tid i anspråk.

En som arrenderade ut sitt torp var 631 Hjertner på Hannemyra rote. Arrendekontraktet lyder:

"Emellan furiren Erik Albert Hjærtner och nedanstående rotehållare.

Med mina rotehållares medgivande upplåter jag E.A.Hjærtner mitt soldattorp No 631 Hannemyra med dertill hörande jord och byggnader under min återstående regementsenliga tjänstetid eller till dess jag dessförinnan beviljats afsked från Krigstjensten, mot följande villkor.

Till dess afsked beviljats mig, äger jag rätt att årligen af mina rotehållare erhålla följande förmåner i penningar och in natura kr 220,00, 5 hl råg (365 kg), 2 hl vete (156 kg) och 2 hl korn (136 kg), all säd ren och strid som utbetalas sålunda. Kr 220,00 under Februari månad samt ovanstående säd före den 10 September dock med afseende för säden med reservation i händelse tröskningen blir fördröjd derigenom att olja eller annan material ej kan anskaffas. Dock aflämnas säden efter ovanstående trösknings förhinder snarast möjligt efter verkställd tröskning.

Med ovanstående kontrakt förklara vi oss på båda sidor nöjda vilket härmed erkännes

Hannemyra den 26 Juni 1918

J.Wiktor Eriksson

An Holmlin

K.W.Andersson

J.A.Ahlström

E.A.Hjærtner

Egenhändiga namnteckningar bevittnas af

Ernst Lindström

Rudolf Andersson

Namn: *Hjertner, Erik Albert* Grad: *V. korpral*
 stad: *Närpingsgatan 6* Socken: *Vansö socken*
 född: *1869 10/6* Tjänstgjort vid: *7 10 1890 26/11 - 1894 12/6*
7 10 1894 30/10 - 1915 6/3 reg:te *5* komp. med n:r *631*
 m i tjänst: Erhöll avsked: Tjänsteår:

änsten ådragen skada:

öll svärdsmedalj:

derhåll åtnjutes från: *1936 1/5*

Underhållsbrevets dag: *1936 8/5*

Underhållsbelopp

enl. underhållsbrev		efter uppflyttning den <i>1/7 1936</i>	
Pension	Korprals ell. vicekorprals tillägg	Pension	Korprals ell. vicekorprals tillägg
<i>20</i>	<i>30</i>	<i>250</i>	<i>30</i>

förr. civ. dep:t. C. 27, år 1929, 2000.

Anteckningar:

STENKIRKE BOKINDUSTRI A.-S., SKÖDE

Nr 631 Erik Albert Hjertner; f. 1869 10/6 i Vansö socken
 i S. L. Tjänstgjorde vid Göta livgarde 1890 26/11—1894 12/6;
 korpralskola därstädes 1892; soldat vid S. R. 1894 30/11; förut
 kallad *Ericsson*; vice korpral 1896 10/3; korpral i reg:tet 1904
 23/1; distinktionskorpral i reg:tet 1911 12/6; furir i reg:tet 1915 1/1.

631 Hjertner, Erik Albert.

En stor och kraftig man med gott anseende. Till yrket var han finsnickare och tillverkade bl a möbler. Han fick många beställningar och många är de utsirade chiffonier och sekretärer som lämnade hans verkstad.

Erik Andersson, Frölinge, berättar hur han som barn en gång tillsammans med några kamrater passerade Hjertners torp och Hjertner stog utanför torpet i full paraduniform. Barnen stannade upp och tittade på Hjertner, som sa: "Nu barn skall ni hälsa på farbror".

Strengnäs Tidning 16/9 1949.

På onsdagen avled Furir Erik Hjertner, Strängnäs. Han var född i Vansö år 1869. År 1890 fullgjorde han första årets värnplikt vid Levregementets Grenadierkår på Utnäs Löt. Utbildningstiden var då 23 dagar. På hösten s.å. tog han värvning vid dåvarande Andra Livgardet, där han stannade till 1894. Då inskrevs han som Indelt Knekt för Roten 631 av Södermanlands regemente i Hannemyra, Fogdö. Från Livgardet hade han Corporals avsked.

I Strängnäs var Hjertner bosatt sedan 1911. Han fick 1912 anställning på Strängnäs snickerifabrik, där han stannade till 1922. Därefter startade han egen snickerifabrik på Klostergatan, med vilken rörelse han upphörde 1940.

Varje år fullgjorde han sina militära kommenderingar på Malma Hed och senare i Strängnäs.

Hjertner tillhörde på sin tid styrelsen för Södermanlands regementes kamratförening. Han tog avsked i maj 1936 efter 45 års tjänst.

I anslutning till Liljelund, mot Hjertnerstorpet, fanns ett torp som kallades "Hamnsbacken".